

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2MCdo/3/2012
Identifikačné číslo spisu:	8204111005
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:8204111005.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Mesta Bardejov, so sídlom v Bardejove, Radničné námestie 16, zastúpeného PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r.o., so sídlom v Prešove, Masarykova 13, proti žalovaným 1/ JUDr. Jurajovi Gavalčinovi, správcovi konkurznej podstaty úpadcu Miroslav Sobol' - SaS Slovensko, Krmanova 10, Košice, 2/ Ing. Petrovi Macibobovi, správcovi konkurznej podstaty úpadcu INKA, spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom v Bardejove, Radničné námestie 15, 3/ JUDr. C., bývajúcemu v D., zastúpeného JUDr. Petrom Hercegom, advokátom v Bratislave, Košická 56, o neplatnosť záložnej zmluvy a iné, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3 C 59/2004, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 17. mája 2011 sp. zn. 12 Co 21/2011, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Prešove zo 17. mája 2011 sp. zn. 12 Co 21/2011 a uznesenie Okresného súdu Bardejov z 11. januára 2011 č.k. 3 C 59/2004-358 a vec vracia Okresnému súdu Bardejov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bardejov uznesením (v poradí prvým) z 13. mája 2009 č.k. 3 C 59/2004-186 nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal JUDr. C. T., realizovať výkon záložného práva k zálohu na nehnuteľnostiach v k. ú. Q., zapísaných na LV č. XXXX. - objekt obchodného strediska s. č. 2781, postavený na parcele KN č. 3906/13, parcela KN č. 3906/13 - zastavaná plocha o výmere 2904 m², parcela KN č. 3906/14 - zastavaná plocha o výmere 1315 m², parcela KN č. 3906/20 - ostatná plocha o výmere 992 m², parcela KN č. 3906/30 - zastavaná plocha o výmere 568 m², do právoplatného skončenia súdneho konania vedeného pod sp. zn. 3 C 59/04 (určenie neplatnosti záložnej zmluvy a iné). S poukazom na § 102 ods. 1 O.s.p., § 76 ods. 1 písm. f/ O.s.p., § 76 ods. 2 a 4 O.s.p. uviedol, že žalobca dostatočným spôsobom osvedčil dôvody na nariadenie predbežného opatrenia.

Krajský súd v Prešove uznesením (v poradí prvým) z 27. augusta 2009 sp. zn. 12 Co 46/2009 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 29. júla 2010 sp. zn. 2 M Cdo 3/2010 v spojení s opravným uznesením z 19. októbra 2010 sp. zn. 2 M Cdo 3/2010 zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 237 písm. f/ O.s.p. - nepreskúmateľnosť rozhodnutí, resp. nedostatok dôvodov).

Okresný súd Bardejov uznesením (v poradí druhým) z 11. januára 2011 č.k. 3 C 59/2004-358 nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal JUDr. C. T., realizovať výkon záložného práva, ktoré viazne na nehnuteľnostiach v k. ú. Q., zapísané na LV č. XXXX - objekt obchodného strediska s. č. 2781, postavený na parcele KN č. 3906/13, parcela KN č. 3906/13 - zastavaná plocha o výmere 2904 m², parcela KN č. 3906/14 - zastavaná plocha o výmere 1315 m², parcela KN č. 3906/20 - ostatná plocha o výmere 992 m², parcela KN č. 3906/30 - zastavaná plocha o výmere 568 m², a je zapísané v časti K. - LV č. XXXX, do právoplatného skončenia súdneho konania vedeného na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3 C 59/04 (s poukazom na § 102 ods. 1, § 75 ods. 1, 2, § 76 ods. 1 písm. f/ O.s.p., § 76 ods. 2 O.s.p.). Uviedol, že žalobca dostatočným spôsobom osvedčil dôvody na nariadenie predbežného opatrenia. V zmysle § 102 ods. 1 O.s.p. podmienkou na nariadenie predbežného opatrenia je len dočasná úprava pomerov medzi účastníkmi konania. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 76 ods. 2 O.s.p. pripúšťa uloženie povinnosti aj inej osobe ako účastníkovi konania a to za podmienky, že je to možné od neho spravodlivo žiadať (pokiaľ účel predbežného opatrenia nie je možné dosiahnuť inak, iným spôsobom). V danom prípade je JUDr. C. T. záložným veriteľom, ktorý začal výkon svojho záložného práva. Táto skutočnosť vyplýva predovšetkým z jeho oznámenia o začatí výkonu záložného práva z 24. apríla 2009 ako aj z oznámenia o dražbe nehnuteľnosti zo 14. decembra 2010. Súd mal za to, že podľa § 76 ods. 2 O.s.p. možno JUDr. C. T. ako tretej osobe, ktorá nie je účastníkom konania nariadiť povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva a splnenie tejto povinnosti možno od neho spravodlivo žiadať a to predovšetkým preto, že iba jemu ako záložnému veriteľovi prislúcha vykonať záložné právo. Vychádzajúc z tvrdení žalobcu v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a so zreteľom na všetky okolnosti prípadu žalobca dostatočným spôsobom preukázal dôvodnosť potreby nariadenia predbežného opatrenia.

Krajský súd v Prešove uznesením (v poradí druhým) zo 17. mája 2011 sp. zn. 12 Co 21/2011 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že uznesením z 15. marca 2011 č.k. 3 C 59/2004-395 Okresný súd Bardejov pripustil, aby ako žalovaný 3/ vstúpil do konania JUDr. C. T.. Z obsahu spisu vyplýva, že Mesto Bardejov predalo spoločnosti INKA, spoločnosť s ručením obmedzeným, predmetné nehnuteľnosti (kúpna zmluva z 26. novembra 1996). Táto spoločnosť založila tieto nehnuteľnosti záložnou zmluvou z 27. mája 1997 vo vzťahu k veriteľovi Miroslavovi Soboľovi - SaS Slovensko na zabezpečenie zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov. Pre nezaplatenie kúpnej ceny Mesto Bardejov listom z 22. decembra 1997 odstúpilo od kúpnej zmluvy. Vlastníctvo Mesta Bardejov k nehnuteľnostiam, zapísaným na LV č. XXXX., bolo potvrdené rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo 6. júna 2000 č.k. 5 C 24/1998-77 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 25. júna 2003 sp. zn. 4 Co 538/2001. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. decembra 2003 sp. zn. 2 Obo 122/2003 a 2 Obo 266/2003 boli nehnuteľnosti, zapísané na LV č. XXXX, k. ú. Q., vylúčené zo súpisu konkurznej podstaty úpadcu - INKA, spoločnosť s ručením obmedzeným. Všetky tieto rozhodnutia svedčia o tom, že Mesto Bardejov účinne a platne odstúpilo od kúpnej zmluvy o predaji nehnuteľností. Podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak. Účinným odstúpením od zmluvy zaniká právny dôvod, na základe ktorého sa nadobúdateľ stal vlastníkom nehnuteľností a obnovuje sa predchádzajúci stav. Účinným odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje (ex tunc) a účastníci sa vzájomne vyporiadajú (§ 457 Občianskeho zákonníka). Ak kupujúci zriadil záložné právo ku kupovanej nehnuteľnosti a odstúpením od zmluvy dochádza k obnoveniu pôvodného stavu, je potrebné vychádzať z toho, že predávajúci sa má považovať za neprerušeného vlastníka nehnuteľností, teda že Mesto Bardejov nehnuteľnosti nezaložilo. Odstúpenie od zmluvy neznamena prevod alebo prechod zálohu. Záložné právo nemôže v zmysle § 151h ods. 1 O.s.p. pôsobiť voči Mestu Bardejov. Vzhľadom na uvedené je tu potreba dočasne upraviť pomery účastníkov, pretože JUDr. T., ktorý sa považuje za záložného veriteľa, vykonáva úkony smerujúce k dražbe nehnuteľností. Nie je možné pripustiť zmenu vlastníckych pomerov a dopustenie nezvratného stavu, kde

by žalobca ako zapísaný vlastník nehnuteľností prišiel o tieto nehnuteľnosti v dôsledku úspešnej dražby.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Navrhol, aby dovolací súd zmenil uznesenia súdov oboch stupňov tak, že návrh žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia zamietne. Uviedol, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, pretože nesprávne vyložili právnu normu uvedenú v ustanovení § 102 ods. 1 O.s.p. v časti jej slovného vyjadrenia "ak treba dočasne upraviť pomery účastníkov". Ak súd vydá predbežné opatrenie na dočasnú ochranu tvrdeného nároku žalobcu, hoci už na základe právneho posúdenia skutočností uvádzaných žalobcom vyplýva, že žaloba nie je dôvodná, potom sa súd dopustil nesprávneho výkladu ustanovenia § 102 ods. 1 O.s.p., a tým aj jeho nesprávnej aplikácie (pretože potreba dočasnej úpravy pomerov nebola daná). V danom prípade ide o právne posúdenie skutkového stavu, kedy predávajúci previedol vlastnícke právo k nehnuteľnosti na kupujúceho a následne od zmluvy oprávnené odstúpil, respektíve o posúdenie účinkov odstúpenia od zmluvy na existenciu vecných práv tretích osôb k nehnuteľnosti, ak tieto vecné práva vznikli v časovom rozpätí medzi vkladom vlastníckeho práva v prospech kupujúceho a odstúpením od zmluvy. Ak vykonáme právne posúdenie tvrdení uvedených v žalobe a v návrhu na vydanie predbežného opatrenia, potom (bez ohľadu na zvolený interpretačný prístup k účinkom odstúpenia od zmluvy) vidíme, že záložné právo na nehnuteľnosti, ktoré vzniklo predtým, ako žalobca od kúpnej zmluvy odstúpil, nie je účinkami odstúpenia o d zmluvy dotknuté. Práva tretích osôb nemôžu byť odstúpením od zmluvy dotknuté. Niet preto dôvodu považovať v žalobe uplatnený nárok za osvedčený do takej miery, že je daná potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkom konania prostredníctvom predbežného opatrenia.

Žalobca navrhol mimoriadne dovolanie zamietnuť. Rozhodnutia súdov oboch stupňov považuje za vecne správne.

Ostatní účastníci konania sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne právne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd

nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady v zmysle § 237 O.s.p. v mimoriadnom dovolaní namietané neboli a tieto nezistil ani dovolací súd. Rovnako dovolací súd nezistil ani tzv. iné vady konania, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V danej veci v priebehu konania, ktorého predmetom je určenie neplatnosti záložnej zmluvy, resp. určenie, že záložné právo nevzniklo, žalobca podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia v súlade s § 76 ods. 2 O.s.p. na zákaz realizácie výkonu záložného práva záložným veriteľom.

Podľa § 102 ods. 1 O.s.p. ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr to nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Podľa § 76 ods. 2 O.s.p. predbežným opatrením možno nariadiť povinnosť niekomu inému než účastníkovi len vtedy, ak to možno od neho spravodlivo žiadať.

V danej veci je potrebné zdôrazniť, že v čase rozhodovania súdu prvého stupňa JUDr. C. T. nebol ešte účastníkom konania. Ako už bolo uvedené v predchádzajúcom rozhodnutí dovolacieho súdu, z citovaného ustanovenia § 76 ods. 2 O.s.p. vyplýva, kedy možno predbežným opatrením uložiť povinnosť niekomu inému ako účastníkovi konania, t.j. len vtedy, ak to možno od neho spravodlivo žiadať. Preto bolo potrebné starostlivo zvážiť splnenie tejto zákonnej podmienky. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že v tomto prípade možno uložiť predbežným opatrením povinnosť JUDr. C. T.. K rovnakému záveru dospel aj odvolací súd (v čase rozhodovania odvolacím súdom JUDr. C. T. bol už účastníkom konania).

Nariadenie predbežného opatrenia má dočasný (predbežný) charakter. Pri nariaďovaní predbežného opatrenia prevláda požiadavka rýchlosti nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení. V dôsledku toho sa tu nezisťujú všetky tie skutočnosti, ktoré má mať súd zistené pred vydaním konečného rozhodnutia. Skutočnosti, z ktorých sa vyvodzuje dôvodnosť návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, nemusia byť preukázané dôkazmi. Zákon z tohto dôvodu ani nepredpokladá, že by pri rozhodovaní o predbežnom opatrení mal súd vykonávať dokazovanie (§ 120 a nasl. O.s.p.). Pre nariadenie predbežného opatrenia je postačujúce, pokiaľ sú okolnosti, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto dočasné opatrenie, aspoň osvedčené. Miera osvedčenia sa riadi danou situáciou (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. augusta 2010 sp. zn. 3 Cdo 149/2010).

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v žalobe uplatnený nárok nebol osvedčený do takej miery, že bola daná potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania prostredníctvom predbežného opatrenia (tak ako uviedol generálny prokurátor Slovenskej republiky). V konaní o určenie neplatnosti záložnej zmluvy, resp. o určenie, že záložné právo neexistuje (nevzniklo) bolo zistené, že (teraz už) žalovaný 3/ pristúpil k výkonu záložného práva. Predbežným opatrením mu bol uložený zákaz realizovať výkon záložného práva. Pokiaľ ide o existenciu záložného práva v danom prípade, tu treba mať na zreteli zásadu platnú v občianskom práve, a to zásadu ochrany dobromyseľnosti, na základe ktorej sú práva tretích osôb chránené. Rovnako bolo potrebné prihliadnuť aj na princíp právnej istoty. Už len s poukazom na vyššie uvedené zásady nebolo možné považovať nárok žalobcu za osvedčený do takej miery, že bolo namieste vydanie predbežného opatrenia.

V konaní o vydanie predbežného opatrenia je nesmierne dôležité, aby účinky predbežného opatrenia neprimerane nezasahovali do právnych vzťahov účastníkov (o to viac, ak ešte išlo o tretiu osobu, ktorá nebola účastníkom konania). Aj v prípade, ak má súd za to, že sú splnené formálne predpoklady na vydanie predbežného opatrenia, je treba sa vysporiadať s otázkou, či v prípade jeho vydania nedôjde k nevyváženému zásahu do vzťahov účastníkov alebo tretích osôb. Za danej situácie považuje dovolací súd takýto zásah navyše za neprimeraný. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že následne sa JUDr. T. stal účastníkom konania. Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu tu treba dodať, že odvolací súd nevenoval dostatočnú pozornosť skúmaniu podmienok na nariadenie predbežného opatrenia, hoci s rozhodnutím súdu prvého stupňa sa stotožnil, v samotnom odôvodnení rozhodnutia však riešil skôr vec

samú. Len pre úplnosť dovolací súd navyše dodáva (k osvedčenosti nároku žalobcu), že po nariadení predbežného opatrenia bola žaloba vo veci samej zamietnutá (rozhodnutie ešte nie je právoplatné).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal mimoriadne dovolanie dôvodne, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutia súdov oboch stupňov zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 veta prvá, 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.